

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-412-2-60>

**INTERNATIONAL LEGAL REGULATION
OF THE APPLICATION OF SANCTIONS AS FORMS
OF POLITICAL RESPONSIBILITY OF STATES**

**МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ
ЗАСТОСУВАННЯ САНКЦІЙ ЯК ФОРМИ ПОЛІТИЧНОЇ
ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДЕРЖАВ**

Lykhvar V. V.

*Postgraduate Student at the Department
of International Law
and Branch Legal Disciplines
Kyiv University of Law of National
Academy of Sciences of Ukraine
Kyiv, Ukraine*

Лихвар В. В.

*аспірант кафедри міжнародного
права та галузевих правових
дисциплін
Київський університет права
Національної академії наук України
м. Київ, Україна*

Термін «санкція» означає фактичний або правовий стан, який обмежує або сповіщає суспільство про можливе обмеження права юридично, відповідно до міжнародного права, як відповідь на можливе порушення суб'єкта міжнародного права з боку іншого суб'єкта. Юридична санкція є творінням права, а саме позитивного права, похідним правовим інститутом та інструментом створення та реінтеграції правового порядку, який надає повноваження припису та відновлює верховенство права через його застосування. Поняття санкції включає, окрім наслідків порушення або ігнорування правових норм, також санкцію права суверенною державою [1].

Санкції – це примусові заходи як збройного, так і незбройного характеру, що застосовуються суб'єктами міжнародного права у встановленій процесуальній формі у відповідь на правопорушення. Санкції мають своїми цілями: припинення правопорушення; відновлення порушених прав; забезпечення відповідальності правопорушника.

Слід зазначити такі особливості застосування санкцій:

- застосовуються тільки санкції, дозволені міжнародним правом;
- вони не можуть нести превентивний (попереджувальний) характер, тому що їхньою метою є захист і відновлення вже порушених прав суб'єктів міжнародного права;

– міжнародно-правовими санкціями визнаються лише тільки заходи, застосовувані у відповідь на правопорушення;

– відповідні заходи, що застосовує суб'єкт у відповідь на недружній акт, нехай навіть і співпадаючі за формою з такими, санкціями не є.

У доктрині міжнародного права немає єдиної думки про самостійну природу санкцій. Багато вчених вважають їх видом політичної відповідальності [2]. В залежності від кількості потерпілих суб'єктів вони бувають:

– індивідуальні – коли санкції застосовуються однією потерпілою державою;

– колективні – коли примусові заходи застосовуються двома і більше потерпілими суб'єктами міжнародного права. Вважається загально визнаним, що характером міжнародно-правових санкцій володіють саме колективні заходи, що передбачаються главою VII Статуту ООН у разі виникнення загрози миру, порушення миру або акту агресії.

У залежності від суб'єктів здійснення санкцій розрізняють: санкції, застосовувані в порядку самопомоги; санкції, здійснювані за допомогою міжнародних організацій [2]. Є кілька типів санкцій: дипломатичні санкції – зменшення дипломатичної присутності чи припинення дипломатичних відносин на рівні посольств; економічні санкції – повне припинення торговельних відносин, або їх обмеження в окремих секторах; військові санкції – військова інтервенція.

Зупинимось на питанні введенні санкцій відносно росії через вторгнення рф до України в лютому 2022 року в ході російсько-української війни. Обговорення санкцій почалося після того, як президент рф путін оголосив про визнання незалежності днр і лнр (22 1-й пакет санкцій був введений 22-23 Лютого 2022 року за визнання визнання днр і лнр. Основними країнами які ввели 1-пакет санкцій (приєдналися до них) були – США, Німеччина, Євросоюз, Велика Британія, Австралія, Канада, Японія, Ісландія.

Через два роки після повномасштабного вторгнення та агресивної війни проти України, 23.02.2024 р. ЄС ухвалив 13-й пакет індивідуальних та економічних санкцій відносно росії [6]. Основними країнами які ввели додаткові санкції в Лютому 2024 були – ЄС, США, Велика Британія, Канада, Швейцарія, Австралія, Японія, Нова Зеландія [5]. Цей пакет включає такі основні заходи – Індивідуальні санкційні списки, Імпортно-експортний контроль та обмеження, Санкції відносно галузі «Залізо та сталь» [6].

Отже, на підставі критичного та неупередженого вивчення й узагальнення теоретичних і практичних підходів до визначення міжнародних санкцій, розумієм під ними односторонні або колективні примусові дії невоєнного характеру (дипломатичні, економічні, фінансові, культурні), ініційовані й застосовані проти однієї або більше держав із метою змусити їх змінити зовнішньополітичну поведінку, дотримуватися взятих на себе зобов'язань із підтримки міжнародного миру та безпеки.

Література:

1. Sanctions in the international public law. 2013, USV Annals of Economics and Public Administration. Volume 13, Issue 1 (17) 2013. URL:https://www.academia.edu/107960534/Sanctions_in_the_international_public_law (дата звернення: 25.03.2024).

2. Баймуратов М. О. Міжнародне право: [підручник]. 3-тє вид. Харків. Одісей. 2002. 672 с.

3. Bitcoin.com News is operated by Saint Bitts LLC, a company organized under the laws of Saint Kitts and Nevis. URL: <https://news.bitcoin.com/us-president-joe-biden-extends-sanctions-against-russia-has-argued-alternatives-would-involve-waging-third-world-war/> (дата звернення: 05.03.2024).

4. Український Центр Безпеки та співпраці. URL: <https://uscc.org.ua/sanktsijnij-shlagbaum-yak-yevropejski-kompaniyi-obhodyat-sanktsiyi-proty-rf-sponsoruyuchy-vijnu-v-ukrayini/> (дата звернення: 05.03.2024).

5. Міністерство Закордонних справ України. URL: <https://mfa.gov.ua/protidiya-agresiyi-rf/sanktsiyi-proti-rf> (дата звернення: 05.03.2024).

6. Council of the European Union. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/02/23/russia-two-years-after-the-full-scale-invasion-and-war-of-aggression-against-ukraine-eu-adopts-13th-package-of-individual-and-economic-sanctions/> (дата звернення: 25.03.2024).